

Yritysten rooli yhteiskunnassa poikkeusaikojen keskellä

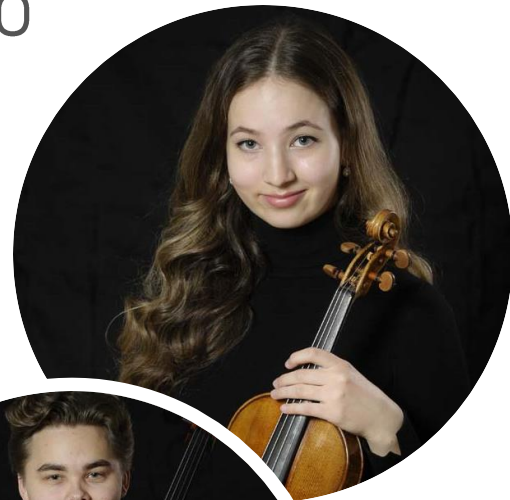
OP Ryhmän Tutkimussäätiön teemapäivä 26.1.2023

Zoltán Kodály – Duo for Violin and Cello

Rebecca Roozeman

Antonio Stradivarius -viulu, "liriläinen" (1702)

Artturi Aalto

Nicholas Lupot -sello (1795)

Ohjelma

15.00 Musiikkiesitys

15.10 Miltä maailma näyttää?

Timo Ritakallio

15.20 Kun uutta normaalia ei tullutkaan

Mika Lintilä

15.40 Energia, ympäristö ja turvallisuus
muuttuvassa maailmassa

Paula Kivimaa

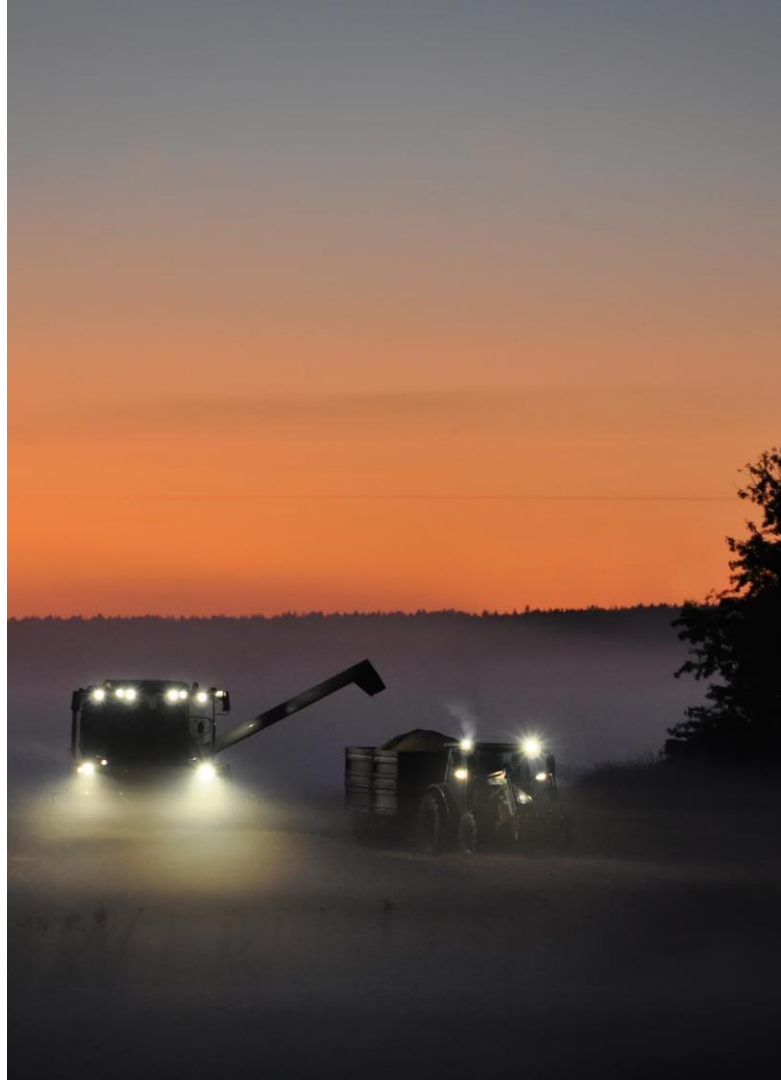
16.10 Väitöskirjapalkinnon jako

Annukka Nikola

16.25 Paneeli: Jatkuvuuden varmistaminen ja
yhteiskuntavastuu luovat talouden uudet
askelmerkit

Janne Känkänen, Annikka Hurme, Jukka Ruusunen,
Veli-Matti Mattila, Katja Keitaanniemi

17.15 Ohjelma päättyy

Miltä maailma näyttää?

Timo Ritakallio
pääjohtaja
OP Ryhmä

Miltä maailma näyttää?

OP Ryhmän Tutkimussäätiön teemapäivä 26.1.2023

Timo Ritakallio

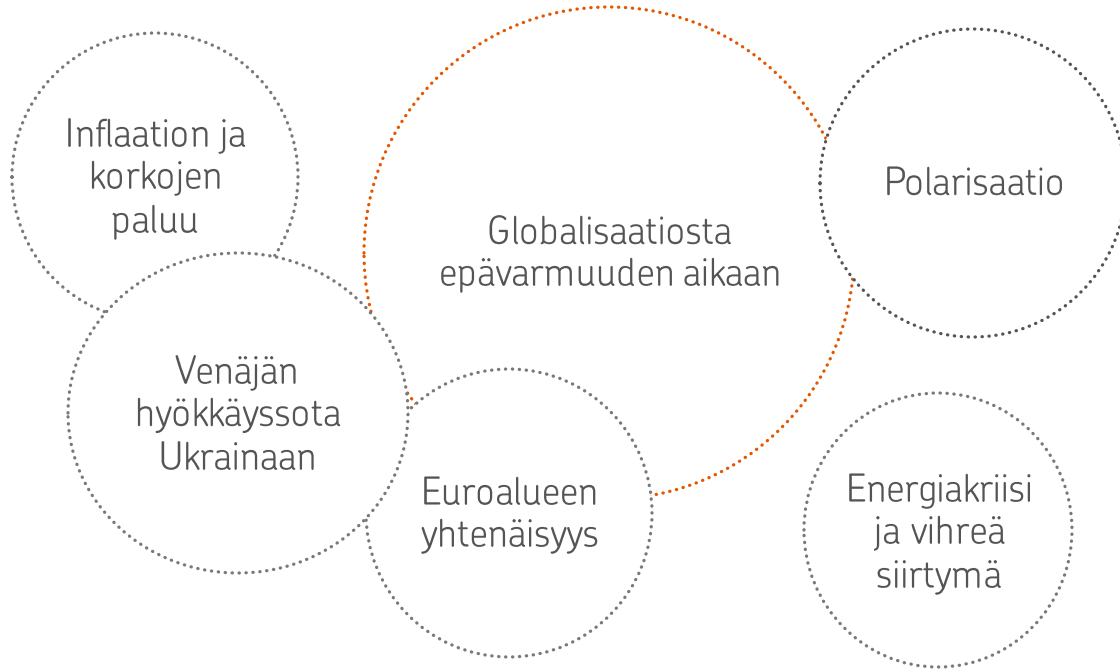
Suomi on valtavien muutosten äärellä

- Työelämä on murroksessa
- Väestö vanhenee
- Yhteisöt muuntuvat
- Ilmasto- ja ympäristöriskit haastavat

Tulevaisuuteen tuntuu olevan mahdotonta varautua ja vaikuttaa nykykeinoin, koska valintojemme vaikutusketjut talouden, yhteisöjen ja ympäristön osalta ovat monimutkaisia.

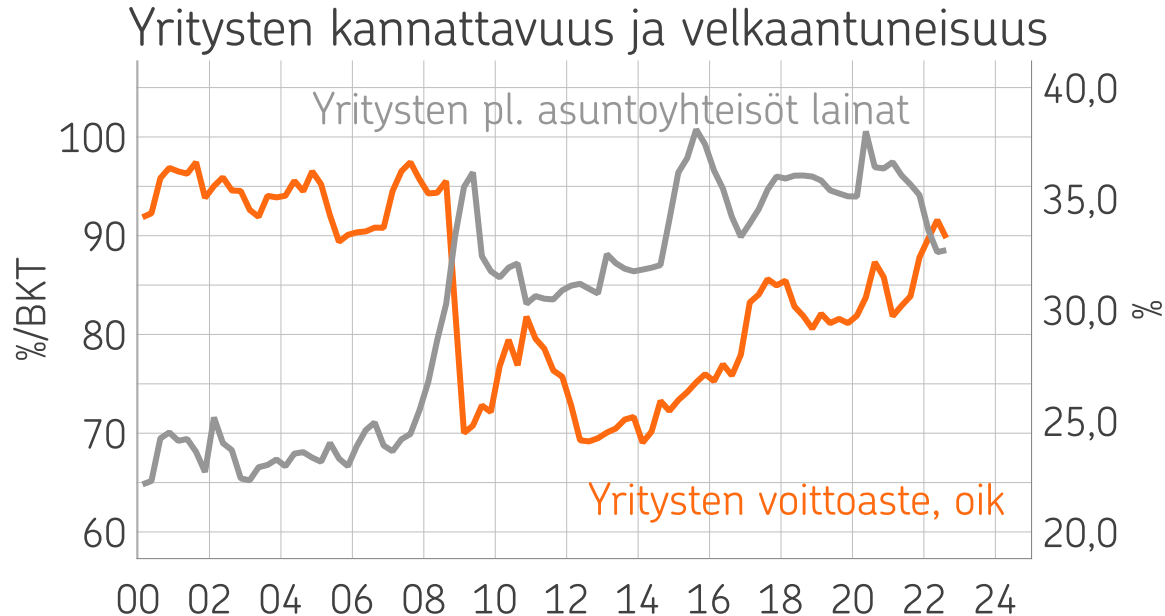
2020-luku on alkanut suuren epävarmuuden hallitsemana

Yritysten rooli yhteiskunnassa korostuu poikkeusaikojen keskellä

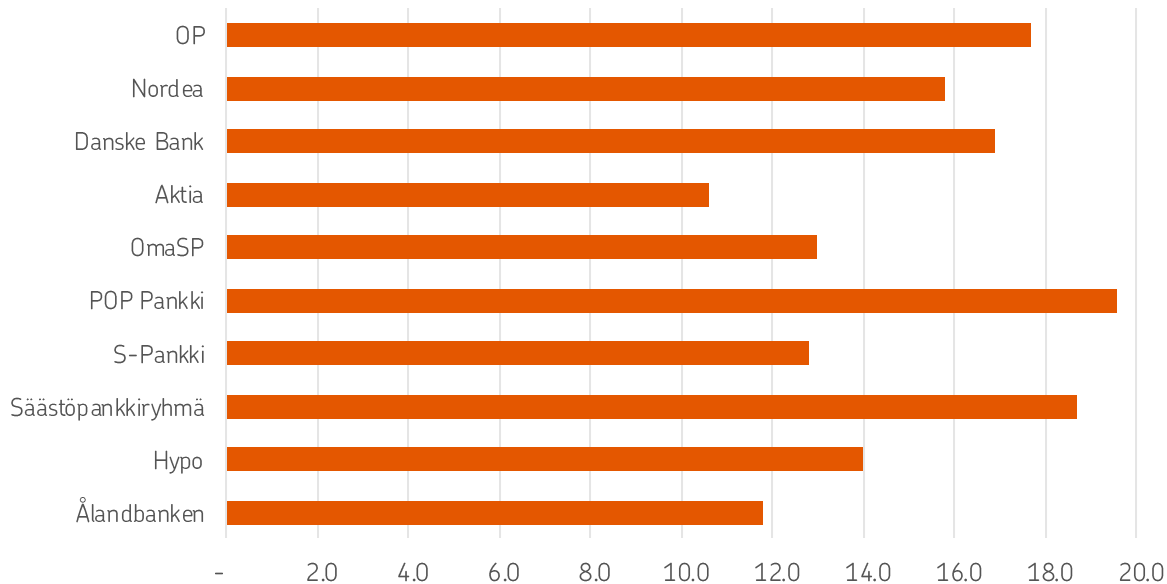
Suomalaisilla yrityksillä on kuitenkin sietokykyä

Lähde: Macrobond, StatFin, BIS, OP

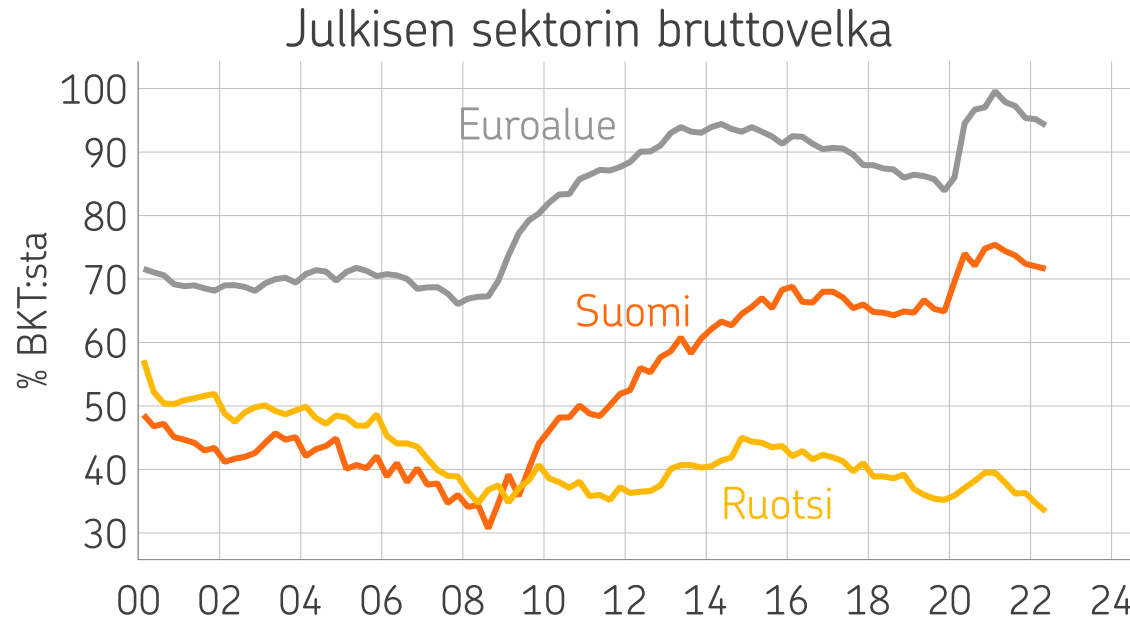
Suomen finanssisektori on vahvassa kunnossa

Pankkien CET1-vakavaraisuussuhde

Lähde: yhtiöiden osavuosisiraportit Q3/2022, POP Pankki ja Säästöpankkiryhmä Q2/2022

Suomi velkaantuu vauhdilla

Lähde: Macrobond, StatFin, Eurostat, ECB, OP

Kiitos!

Kun uutta normaalia ei tullutkaan

Mika Lintilä
elinkeinoministeri

“Kun uutta normaalia ei tullutkaan”

OP Ryhmän Tutkimussäätiö

26.01.2023

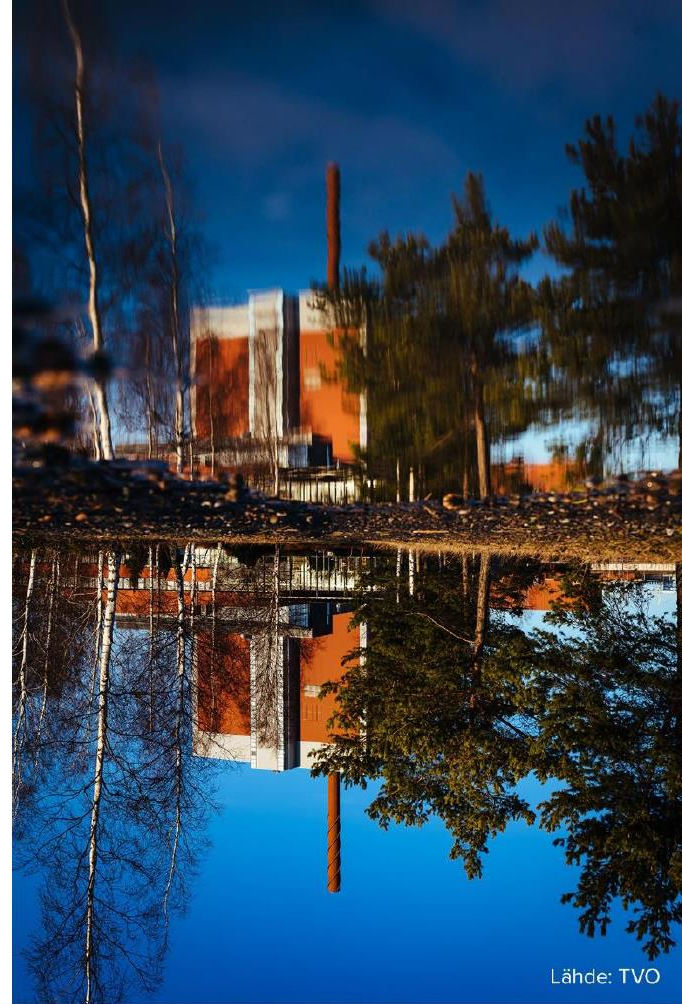
Mika Lintilä

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Yleinen tilannekuva

- Yritysten tilanne keskimäärin vakaa, vaikkakin elinkeinoelämän luottamus heikentynyt energiahintojen, korkojen ja inflaation myötä
- Lähitulevaisuudessa alemmat energiahinnat mahdollisia lisääntyvän energian tuotantokapasiteetin myötä
- Toimintaympäristössä toimialojen tilannekuvan seuranta on tarpeen yleisen varautumisen ja talouden kokonaiskuvan ylläpitämiseksi

Lähde: TVO

Huoltovarmuus

- Yritysten keskeinen haaste on edelleen energian – erityisesti sähkön – riittävyys. Sähköjärjestelmän tilanne on kuitenkin tällä hetkellä suhteellisen vakaa
- Julkisen ja yksityisen sektorin sopimusperusteinen yhteistyö takaa toimivan huoltovarmuusjärjestelmän
- Yritysten rooli huoltovarmuuden turvaamisessa ja huoltovarmuusorganisaatiossa on keskeisen tärkeä.

Lähde: TVO

Yritysten resilienssi syntyy uudistumisesta

- Kriisinkestävyys sekä kilpailukyvyn kasvu syntyvät joustavuuteen ja mukautuvuuteen perustuvasta yrityskulttuurista
- Energiatehokkuus, vety ja uudet teknologiat muuttuvat mahdollisuuksista todellisuudeksi
 - **ympäristö ja turvallisuus tasaveroisin perusteluina**
- TKI-panostusten nostaminen 4 %:iin bruttokansantuotteesta
- Kauppasuhteiden tiivistäminen eri maihin. Suomi on kansainvälisten huippuosaaajien silmissä haluttu maa työskennellä ja rakentaa elämä

Teollisuuden ja palveluyritysten ilmoittamat uudet jättihankkeet Suomessa

Yhtiö	Toimiala	Kohde	Arvo, miljoonaa euroa
OX2	Tuulivoima	Hallan ja Laineen merituulivoimapaustot Pohjanlahdelle	8 000-10 000
Vattenfall	Tuulivoima	Tuulivoimapaisto Korsnäsiin	2 000-3 000
Blastr Green Steel	Metalliteollisuus	Fossiilivapaata terästä tuottava tehdas Inkooseen	4 000
SSAB	Metalliteollisuus	Fossiilivapaata terästä valmistava tuotantolaitos Raaheen	2 000
Megatuuli ja Valorem	Tuulivoima	1 500 MW:n tuulivoimahankkeiden kehittäminen	1 500
Ren-Gas	Vetyteollisuus	Vetylaitosinvestoinnit usealle paikkakunnalle	1 500
KaiCell Fibers	Metsäteollisuus	Sellu- ja biotuotetehdas Paltamoon	1 200
Suomen Malmijalostus, CNGR Advanced Material ja Beijing Easpring Material	Akkukemikaalit	Akkumateriaalitehtaat Kotkaan ja Haminaan	1 000
Stora Enso	Metsäteollisuus	Paperinkoneen muuntaminen kraftliner-linjaksi Oulussa	1 000
Metsä Board	Metsäteollisuus	Taivekartokitehdas Kaskisten tehdasalueelle	1 000
Keliber	Kaivokset sekä akkukemikaalit	Litiumkemiaan tehdas Kokkolaan, rikastamo Kaustiselle, useita kaivoskohteita	590
Flaxens	Vetyteollisuus	Vetylaitos Kokkolaan	500
CPC Finland ja Prime Capital	Vetyteollisuus	Vetylaitos Kristiinankaupunkiin	450

Teollisuuden investoinnit ja suunnitelmat 2021-2023

Milj. euroa (käyvin hinnoin) ja muutosprosentit

- Teollisuuden investointien kokonaisarvio 9,6mrd. € vuonna 2023
- T&K kasvu viime vuodesta 4%

				Muutos-%
	2021	2022	2023	22-23
Kiinteät investoinnit	4518	5690	6155	8,2
Tutkimus- ja kehitysmenot	2940	3283	3414	4
Yhteensä	7 458	8 973	9 570	6,6

Lähde: Tilastokeskus & EK:n Investointiedustelu 11.1.2023

Kiitos!

Energia, ympäristö ja turvallisuus muuttuvassa maailmassa

Paula Kivimaa
tutkimusprofessori
Suomen ympäristökeskus
Suomen Ilmastopaneelin jäsen

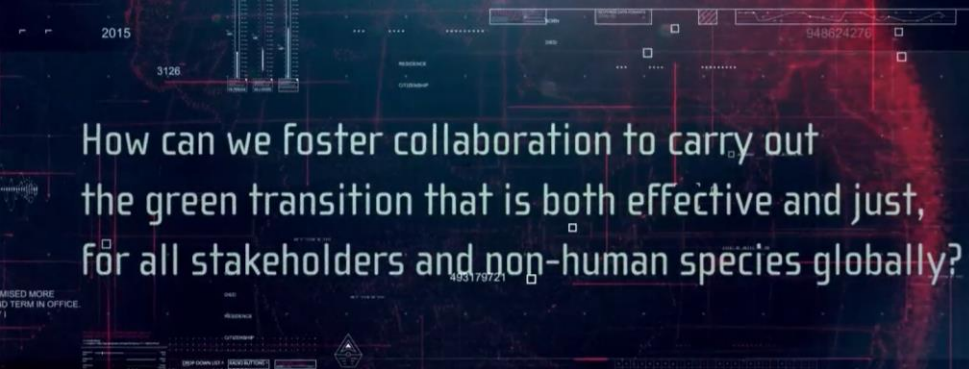
Energia, ympäristö ja turvallisuus muuttuvassa maailmassa

Paula Kivimaa
Tutkimusprofessori, FT

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

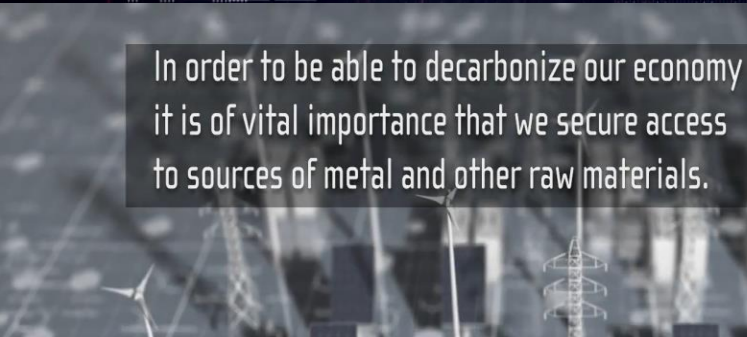

How can we foster collaboration to carry out the green transition that is both effective and just, for all stakeholders and non-human species globally?

Then get this: they don't even know themselves how many of their investments are at risk of climate change!

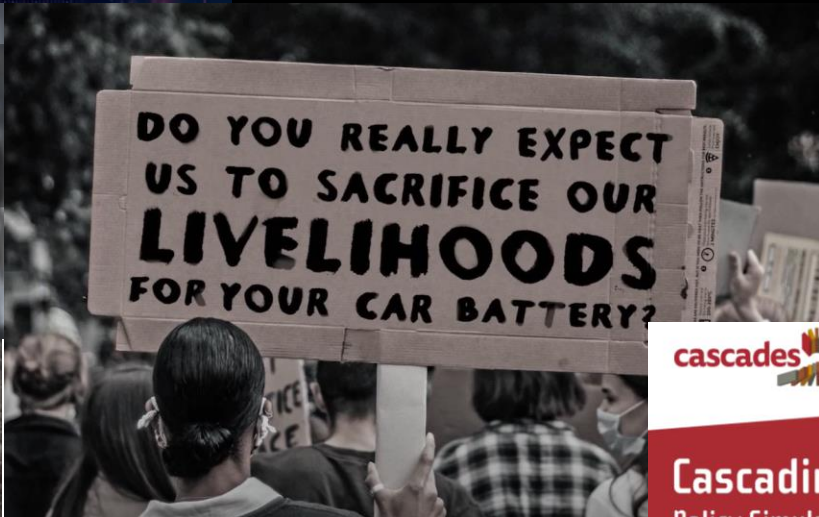
In order to be able to decarbonize our economy it is of vital importance that we secure access to sources of metal and other raw materials.

NJIA OCHIENG
Deputy Secretary of Mining
Kenya

Yes, I can confirm that the Kenyan government took over these rare earths sites.

Cascading Climate Impacts Policy Simulation

was created within the project CASCADES - Cascading climate risks:
Towards adaptive and resilient European Societies

● www.cascades.eu
● @cascades_EU

The project received funding from the European Union's
Horizon 2020 research and innovation programme
under grant agreement No 821010.

Energiasiirtymä on jo käynnissä ja välttämätön ilmastoturvallisuuden parantamiseksi!

- Uusiutuva energia, energiatehokkuus, energianvarastointi, älykodit, digitalisaatio
- Lämmöntuotannon ja liikenteen sähköistyminen, lisääntyvät kansainväliset sähköverkkoyhteydet
- Fossiilisten polttoaineiden alasajo
- Hajautetumpi energiantuotanto, prosumerit ja kulutusta ohjaavat liiketoimintamallit
- Energiaoikeudenmukaisuuden lisääntyvä korostus

Kestävyys siirtymän näkökulma energiamurrokseen

- Ns. kestävyys siirtymä edellyttää teknologisen murroksen lisäksi instituutioiden sekä ammatillisten ja arkisten käytösten muutosta kestävämmälle pohjalle.
 - Oppiminen, syvä oppiminen ja pois oppiminen (Ghosh ym. 2021)
 - Käytäntöjen murros (Laakso ym. 2021; Svennevik 2022)
- Energiasiiirtymän kohdalla tämä tarkoittaa disruptioita (häiriöitä) markkinoihin, politiikkaan, ammatillisiin käytäntöihin ja totuttuun käytökseen, mm.
 - Horjuttavien ohjauskeinojen ja politiikkatoimien luominen
 - Liiketoimintamallien ja arvoketjujen uudelleen muodostus
 - Vallan hajautuminen isoilta etabloituneilta toimijoilta uusille ja pienemmille toimijoille
 - Kansalaiset ja yhteisöt aktiivisina energiantuottajina ja energiapolitiikan osallisina
 - Totuttujen arkisten toimintatapojen taustalla olevien oletusten kyseenalaistaminen

Energiasiirtymän turvallisuusriskit

- Valtioiden muuttuvat valtasuhteet - fossiilienergiaa maailmanmarkkinoille tuottavien maiden reaktiot
- Kriittisten materiaalien ja puolijohteiden saatavuus ja hinta
- Kyberturvallisuus; koskettaa myös fossiilisiin nojaavia älykkäitä energiajärjestelmiä
- Tuulivoima & tutkat: Riittävätkö teknologiset ratkaisut? Kuka maksaa?
- Maankäyttökongfliktit globaalisti ja paikallisesti, esim. kaivosteollisuus, tuulivoima
 - Kytkeytyy myös oikeudenmukaisuuteen

Energiasiirtymän turvallisuushyödyt

- **Suomen energiajärjestelmä**

- Vähentynyt riippuvuus fossiilisten polttoaineiden saatavuudesta ja hinnoista
- Hajautuneissa järjestelmissä, sään tai muiden uhkien aiheuttamat häiriöt todennäköisesti pienenevät
- Epäsuorasti ilmatoriskit vähenevät

- **Globaalit energiamarkkinat**

- Maailman markkinat muuttuvat hajautuneemmiksi, energiaan liittyvät kriisit ja konfliktit vähenevät
- Valta jakautuu muutamalta harvalta toimijalta useammalle
- Uusiutuva energia on yhdistetty positiiviseen turvallisuuteen

Energia- ja turvallisuuspolitiikan koherenssi

- Suomella on koordinoivia elementtejä & potentiaalia edistää koherenssia
 - Ilmasto- ja energiastrategiat
 - Kokonaisturvallisuus, ulko- ja turvallisuuspoliittiset selonteot
 - Huoltovarmuuskeskus
 - Voimapooli ja sen harjoitukset, koulutukset ja tiedonvaihto
- Monien asiantuntijoiden mukaan vuorovaikutus ei ole ollut riittävää (ennen 2022)
 - Epävirallinen poliittinen ohjeistus
 - Hyvä, mutta ei kovin konkreettinen yhteistyö
 - Siilot ja fragmentaatio; kenelläkään ei ole päävastuuta; taloudellinen näkökulma dominoi
 - Tutkijat kriittisempiä kuin muut – energiaeliitin ulkopuolella?

Voisiko nykyinen kriisi suistaa kestävän energiasiirtymän raiteiltaan?

- **Mahdollisuudet ja varautumisen parantaminen**
 - Tuuli- ja aurinkovoiman käyttöönoton, sähköistämisen ja energiansäästön kiihtyminen; uudet investoinnit vihreään vetyyn; kulutusjousto
 - Kansalaisten, yritysten ja poliittisten puolueiden lisääntyvä tietoisuus
 - Uudet kunnianhimoisemmat instituutionaaliset muutokset
- **Riskit ja epävarmuudet**
 - LNG investoinnit ja sopimukset – mahdollinen lukkiutuminen uuteen fossiilijärjestelmään
 - Lisääntyvät puolustusbudjetit ja vähemmän rahaa innovointiin
 - Mahdollisuus fossiilienergian tuottajamailta laajentaa markkinoitaan
 - Vähemmän huomiota luontoon ja monimuotoisuuteen
 - Tuotanto ei vastaa kysyntää ja johtaa kansalaisten eriarvoisuuteen

Varmuusvarastoinnista uudenlaiseen energiaturvallisuuden määrittelyyn

Infrastrukturi

Instituutiot ja
sopimukset

Liiketoimintamallit

Kansainväliset
sähköverkko-yhteydet

Kansainvälinen
energia-yhteistyö

Julkisen ja yksityisen
sektorin tiivis yhteistyö

Hajautettu älyverkko

Sähkön varastointi

Häiriöihin varautuminen

Kulutusjousto

Muutoksen hallintaa & huoltovarmuutta voidaan edistää myös ei-teknisillä ratkaisuilla

- Resurssitarpeet ja –tehokkuus
- Uudenlaiset kv. kauppaketjut
- Uudenlainen toiminta
- Institutionaaliset rakenteet
- Tietotaidot ja käytännöt

Innovointi ja
kiertotalous

Ennakointi

Sosiaaliset
innovaatiot

Yhteiskuntatieteet

Tieto ja koulutus

Muutoshallintaa parantavia ratkaisuja

1. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön tiivistäminen
2. Systemisen ajattelun ja suunnittelun lisääminen (deep transitions, välittäjätoimijat)
3. Positiivisen turvallisuuden huomioiminen
4. Puolustusvoimien lisääntyvä huomio ilmastoturvallisuuteen
5. Institutionaalinen muutos (regulaation tärkeä rooli) ja kokeilut

Mitä TKI-toiminnan pitää huomioida edistääkseen sekä kestävyys siirtymää että turvallisuutta

- Pitää löytää ratkaisuja kyberturvallisuuden ja kriittisten materiaalien huoltovarmuuden turvaamiseksi
 - Esim. kiertotalous, suomalaisen kaivostoiminnan kestävyys, kyberosaamisen kehitys
- Tietoisuus uusista polkuriippuvuuksista, joihin innovaatiot voivat johtaa
 - Tunnistaa näiden polkujen (esim. tuulivoima, vety, LNG) turvallisuus-, huoltovarmuus- ja geopoliittiset aspektit
 - Käsitellä näiden yhteiskunnallisia- ja ympäristöseuraamuksia
- Lisääntynyt kiinnostus teknologiasuveriniteettiin
 - Miten vaikuttaa kansainväliseen tutkimus- ja innovaatioyhteistyöhön?
 - Vaikutukset kykyihin ja resursseihin kriisitilanteissa

Johtopäätökset

- Ilmastomuutos, sen heijastevaikutukset, sekä eri sektoreiden kestävyysmurrokset muuttavat radikaalisti toimintaympäristöä
 - Nämä kytkeytyvät muihin turvallisuutta heikentäviin kehityskulkuihin
- Energiasiirtymä horjuttaa totuttuja tapoja, mutta tuo myös ratkaisuja turvallisuuden parantamiseksi
- Globaalit kriisit vaativat yhä horisontaalimpaa politiikkaa, koherenssia edistäviä tulevaisuuden visioita ja strategioita
 - Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö on avaintekijä ennakkoinnin ja varautumisen vahvistamiseksi
 - Systeeminen näkökulma, vanhasta pois oppiminen, innovointi ja turvallisuuden parempi integrointi parantavat jatkuvuuden hallintaa
- Ilmasto- ja energiakriisit eivät ole vain Suomea koskevia tai Suomen ratkaistavissa
 - Kansainväliset kauppaketjut sekä globaali oikeudenmukaisuus ovat olennaisia

Kiitos

paula.kivimaa@syke.fi

Twitter: @paulakivim

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Väitöskirjapalkinnon jako

Annukka Nikola
hallituksen puheenjohtaja
OP Ryhmän Tutkimussäätiö

OP Ryhmän Tutkimussäätiön teemapäivä

Annukka Nikola, OP Ryhmän Tutkimussäätiön hallituksen puheenjohtaja

OP Ryhmän Tutkimussäätiö

Säätiön tarkoituksena on taloudellisen, erityisesti osuuspankkitoimintaan liittyvän tutkimuksen edistäminen ja tukeminen.

Säätiö perustettiin
17.4.1972
Osuuspankkijärjestön
Tutkimussäätiö
nimellä.

Ensimmäinen Teemapäivä
järjestettiin vuonna
1990
ja päivän aiheena oli
Kotimainen säästäminen.

Säätiön varallisuus v. 1973
oli **527.000 mk**
ja viime vuoden lopussa se oli
74 Me.

Kaikkiaan on säätiö jakanut
apurahoja noin **41,2 Me**

Säätiö jakaa vuosittain varoja noin 1,9 Me

1,4

Miljoonaa
apurahoja

0,1

miljoonaa
väitöskirjapalkinto,
kannustus- ja
tunnustuspalkintoja,
osuustoiminnan
professuurit

0,4

Miljoonaa
Erityishankkeeseen

Tutkimussäätiön erityishanke

- Tutkimussäätiö vahvistaa viime vuonna julkistetulla juhlayuoden hankkeellaan rahoitusinstituutioihin (financial institutions) liittyvää tutkimusta ja koulutusta Suomessa
- Hankkeeseen kohdennetaan vuosittain 400.000 euron apuraha
- Painopiste on säätiön tarkoituksen mukaisesti taloustieteellisen (economics) ja rahoitustieteellisen (finance) tutkimuksen rajapinnassa
- Hanke täydentää ja kokoaa jo olemassa olevaa tutkimusinfrastruktuuria
- Pitkän aikavälin tavoitteena on, että Suomeen muodostuu vahva rahoitusinstituutioita ja niiden toimintaympäristöä eri näkökulmista tarkasteleva kansallinen tutkimusryhmä

Hankkeessa mukana ovat:

A blurred background image showing two people in business attire shaking hands, symbolizing agreement or partnership.

OP Ryhmän Tutkimussäätiön väitöskirjapalkinto

Tutkimussäätiön väitöskirjapalkinto 10.000 euroa

Eero Mäkynen

- › VTT Eero Mäkynen toimii Turun yliopistossa taloustieteen laitoksella tutkijatohtorina
- › Eero Mäkynen tarkastelee väitöskirjassaan ”*Essays on Firm Dynamics*” kansatalouden tuottavuuteen vaikuttavia tekijöitä: kuinka yritysten luonne, toimintaympäristö ja tuotannolliset valinnat vaikuttavat makrotaloudellisella tasolla tuotantoon, työllisyyteen ja tuottavuuteen
- › Väitöskirjoja arvioineen säätiön tieteellisen toimikunnan mukaan
 - › Mäkynen väitöskirja on taidokkaasti muodostettu kokonaisuus ja voidaan odottaa, että siihen sisältyviä osatutkimuksia julkaistaan aikanaan tieteenalan parhaissa aikakauskirjoissa
 - › Väitöskirja on tasoltaan vertailukelpoinen Euroopassa ja Yhdysvalloissa tehtyjen tämän alan parhaiden väitöskirjojen kanssa.

Kiitos

PANEELIKESKUSTELU:

Jatkuvuuden varmistaminen ja yhteiskuntavastuu luovat talouden uudet askelmerkit

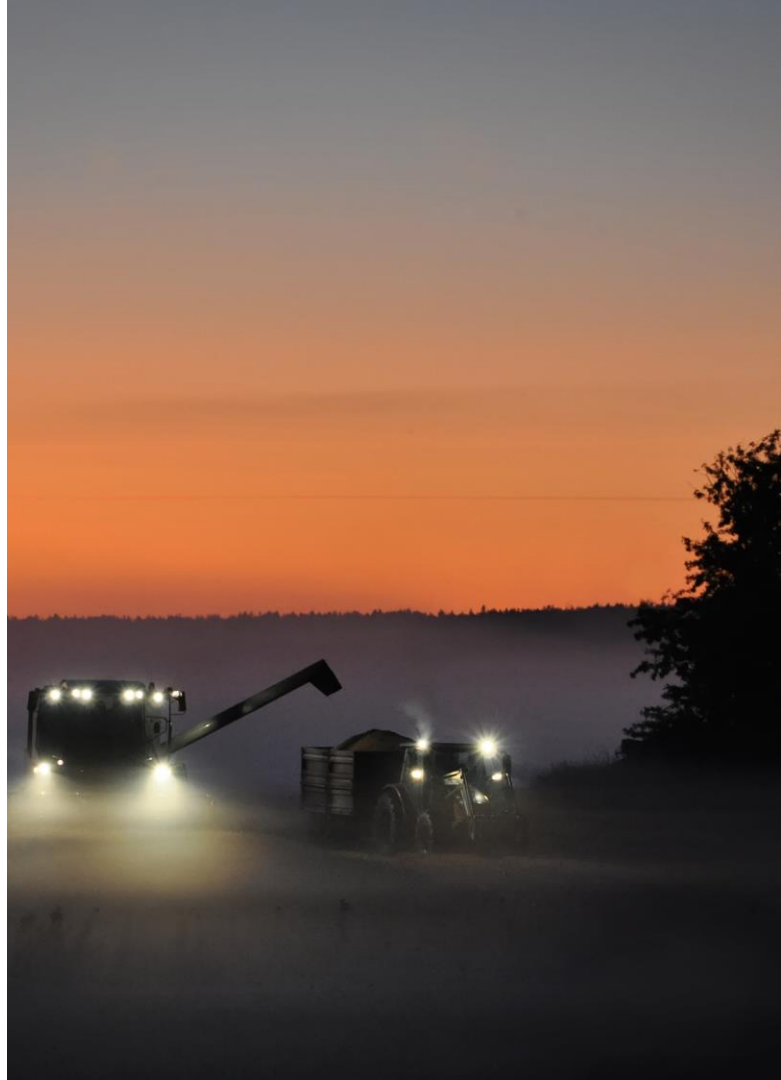
Janne Känkänen
toimitusjohtaja
Huoltovarmuuskeskus

Annikka Hurme
toimitusjohtaja
Valio

Jukka Ruusunen
toimitusjohtaja
Fingrid

Veli-Matti Mattila
toimitusjohtaja
Elisa

Katja Keitaanniemi
toimitusjohtaja
OP Yrityspankki

Kiitos!

